

YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON KEHITTÄMINEN

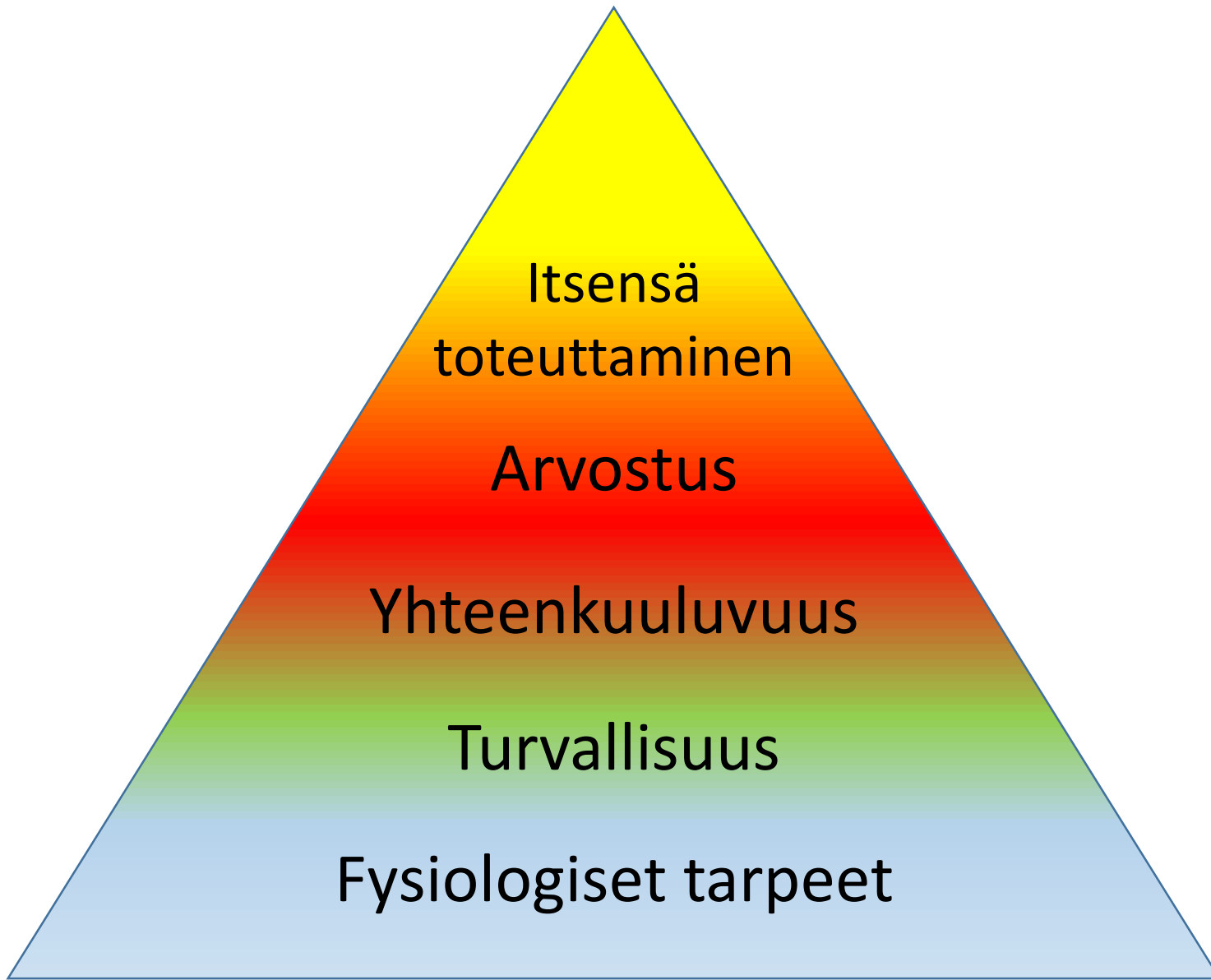
- MITEN ME TOIMISIMME?

Elina Vierimaa, psykologi, Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri, Mikael

+ Tiina Huttunen, neuropsykologian
erikoispsykologi, PsT
Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri,
Mäntykangas

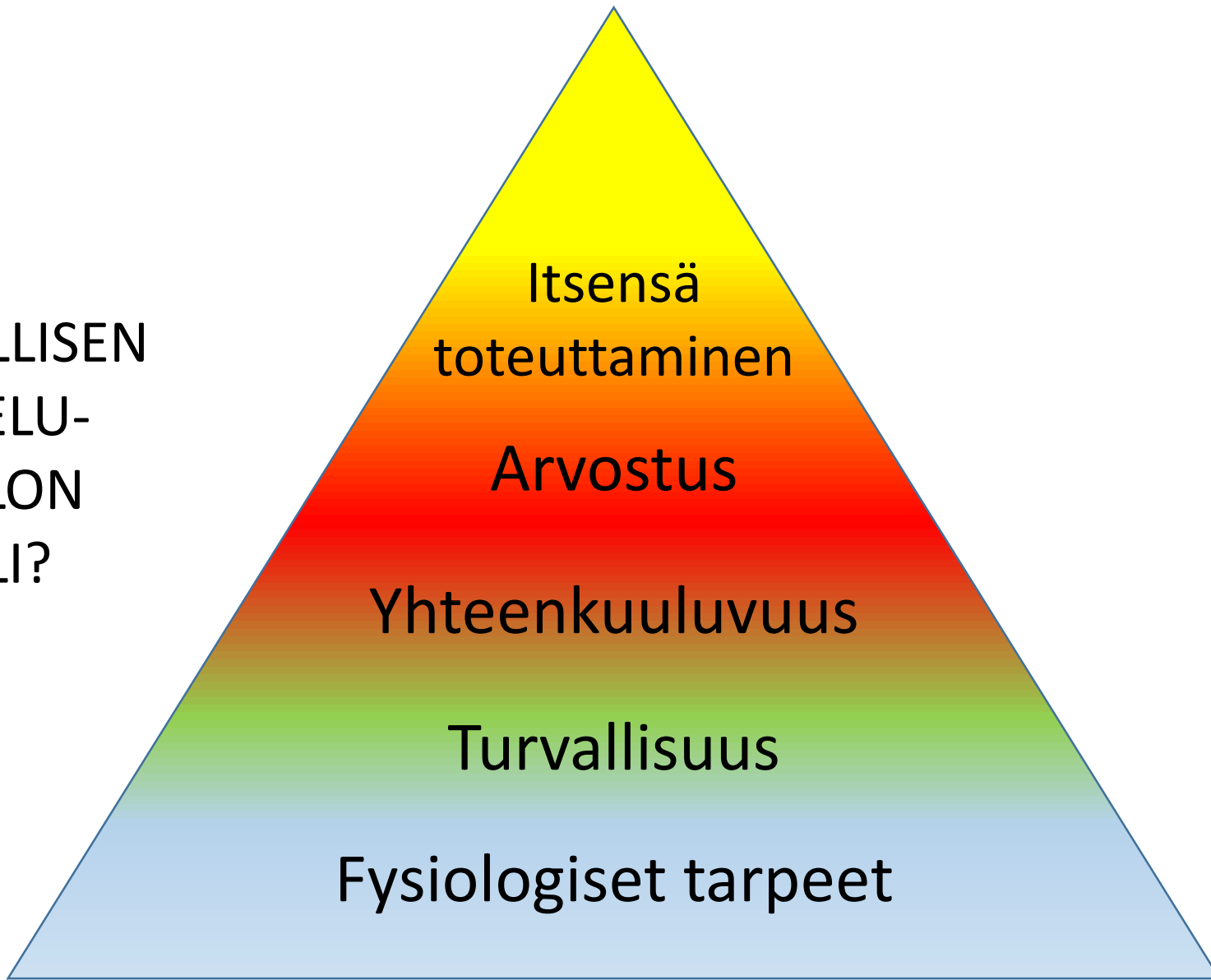
YHTEISÖLLINEN OPIKSELUHUOLTO

- Toimintakulttuuri ja toimet, jotka edistävät opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta.
 - Edistetään oppilaitosympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.
 - Kuuluu kaikille oppilaille ja kaikille työntekijöille.
-

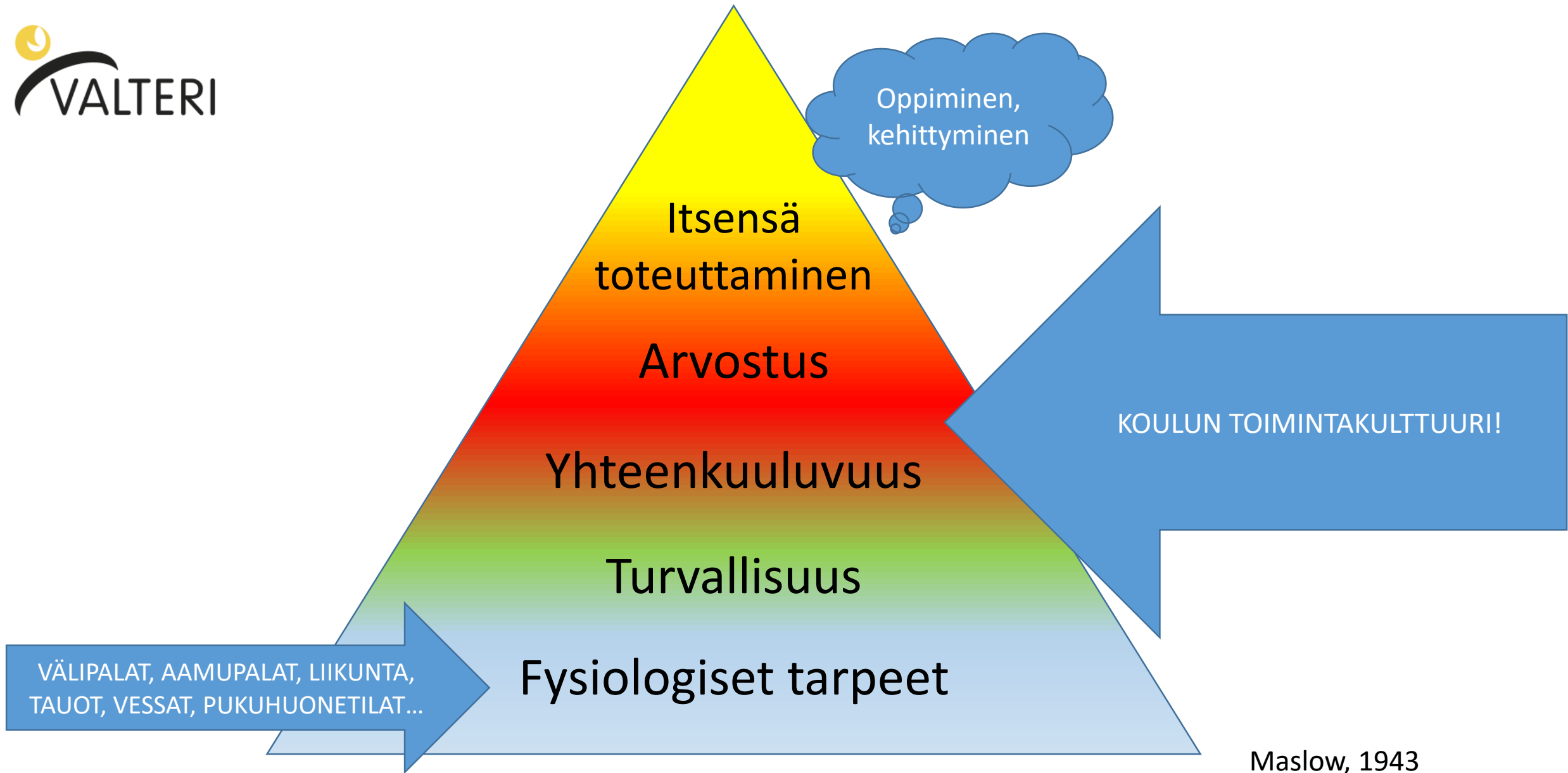

Maslow, 1943

YHTEISÖLLISEN
OPISKELU-
HUOLLON
ROOLI?

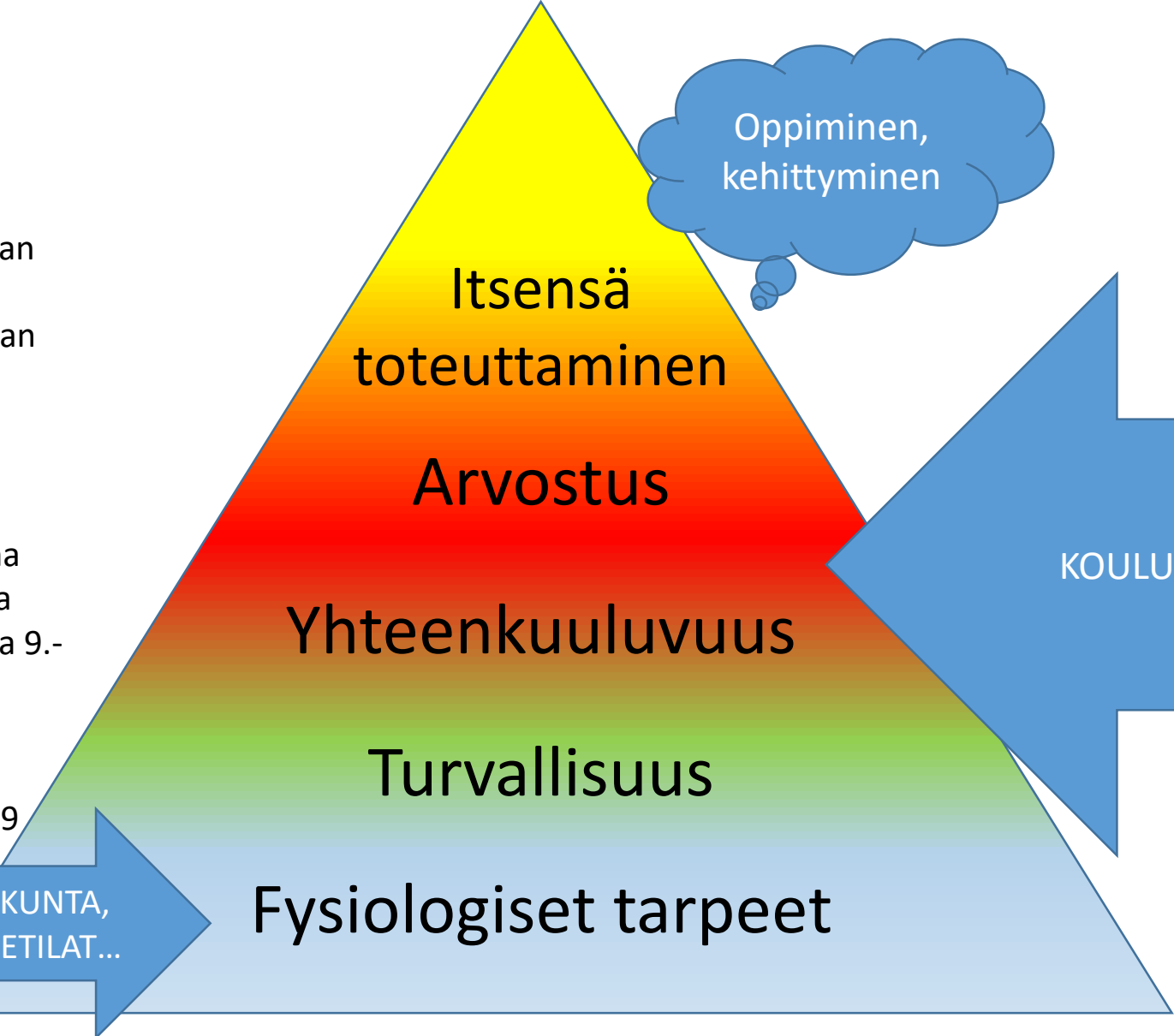
Maslow, 1943

Maslow, 1943

Perusopetuksen 4. ja 5. luokan oppilaista 26 prosenttia, perusopetuksen 8. ja 9. luokan oppilaista 41 prosenttia, lukiolaisista 35 prosenttia ja ammattiin opiskelevista 53 prosenttia kertoo, ettei syö aamupalaa jokaisena aamuna kouluviikon aikana. Noin joka kolmas perusopetuksen 8.- ja 9.-luokkalainen, lukiolainen tai ammattiin opiskeleva ei syö koululounasta päivittäin.
-THL kouluterveyskysely 2019

VÄLIPALAT, AAMUPALAT, LIIKUNTA, TAUOT, VESSAT, PUKUHUONETILAT...

Itsensä toteuttaminen
Arvostus
Yhteenkuuluvuus
Turvallisuus
Fysiologiset tarpeet

Oppiminen, kehittyminen

KOULUN TOIMINTAKULTTUURI!

Maslow, 1943

Entä jos aamupalan saisikin koulussa? Lahdessa jo 4 peruskoulua tarjoaa maksuttoman aamiaisen kerran viikossa

Lahtelaiskouluissa halutaan aamupalatarjoilun lisäksi kohdata lapsia ja ehkäistä syrjäytymistä.

Peruskoulu 12.9.2019 klo 16.55

<https://yle.fi/uutiset/3-10968074>

Kuva: Suvi Turunen / Yle

ITSEMÄÄRÄÄMISTEORIA (Deci & Ryan)

Motivaation kolme ulottuvuutta:

- Itsenäisyys/omaehtoisuus
- Pystyvyys
- Yhteenkuuluvuus

Onnellisuuden
ja hyvinvoinnin
perusta!

KOKEMUS YMPÄRISTÖN JA YHTEISÖN EMOTIONAALISESTA TURVALLISUUDESTA

Ryhmään ja
yhteisöön
kuuluminen

Hyväksyntä

Aito osallisuus

Arvostus

Selkeät säännöt,
tavoitteet,
odotukset

Nollatoleranssi
kiusaamiselle

Bluestein, 2001

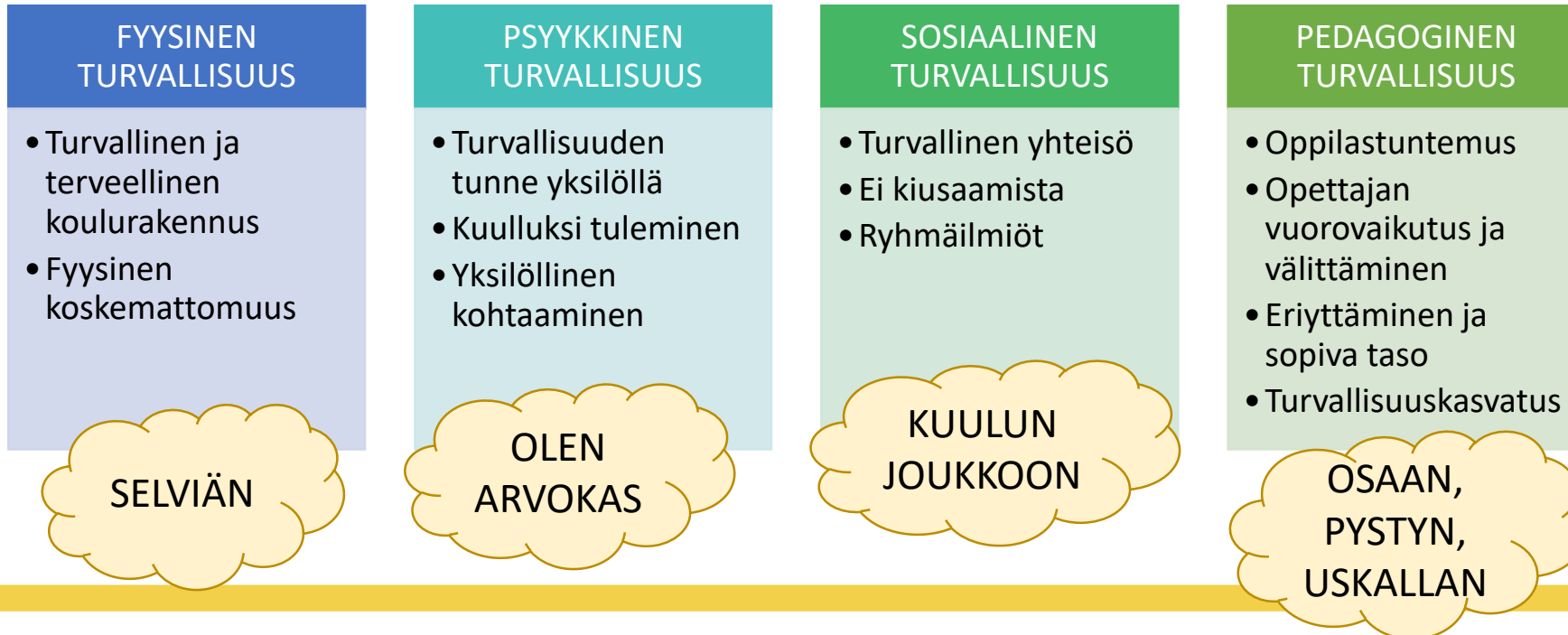
TURVALLINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ

<https://www.oph.fi/fi/opetustoimen-ja-varhaiskasvatuksen-turvallisuus>

FYYSINEN TURVALLISUUS	PSYKKINEN TURVALLISUUS	SOSIAALINEN TURVALLISUUS	PEDAGOGINEN TURVALLISUUS
• Turvallinen ja terveellinen koulurakennus • Fyysinen koskemattomuus	• Turvallisuuden tunne yksilöllä • Kuulluksi tuleminen • Yksilöllinen kohtaaminen	• Turvallinen yhteisö • Ei kiusaamista • Ryhmäilmiöt	• Oppilastuntemus • Opettajan vuorovaikutus ja välittäminen • Eriyttäminen ja sopiva taso • Turvallisuuskasvatus

TURVALLINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ

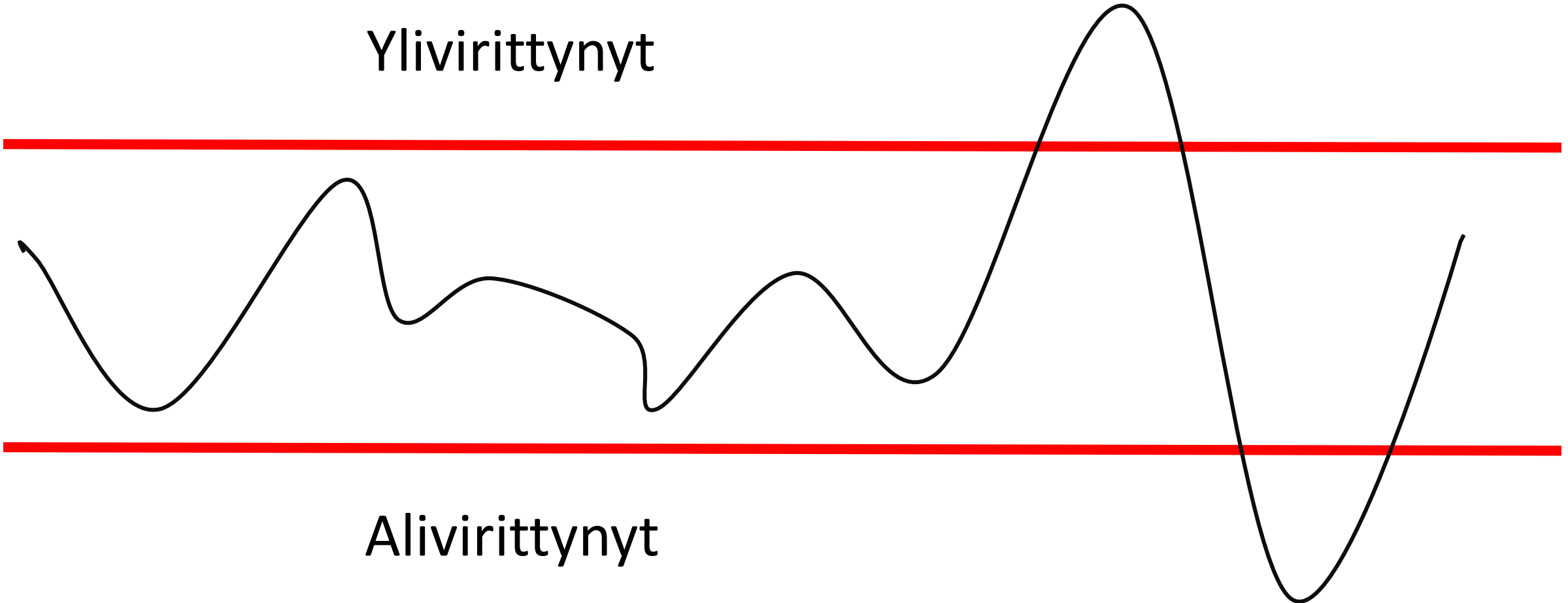
<https://www.oph.fi/fi/opetustoimen-ja-varhaiskasvatuksen-turvallisuus>

**VAIN TURVALLINEN MIELI
VOI OPPIA**

Ylivirittynyt

Alivirittynyt

NEUROSEPTIO

- Neuroseptio: automaattinen skannaus sen suhteen, onko ympäristö turvallinen vai vaarallinen
 - Muiden ihmisten kehon asento ja jännitevyys, ilmeet ja äänensävyt
 - Kokemuksen kautta opitut ”vaaran merkit” → eivät aina ulkopuolelta katsoen ”järkeviä”
- Miten aikuisena ja työntekijänä annan viestin ympäristön turvallisuudesta?
- Haastavat tilanteet: Mitä oma kehonkieleni, äänensävyäni, ilmeeni viestivät?

Stephen W. Porges

Autonominen hermosto ja tilannearvio

- Turvalliseksi arvioitu tilanne / "Toimin yhdessä muiden kanssa"
 - SOSIAALINEN LIITTYMINEN. "Nisäkäsaivot". (parasympaattinen hermosto VVK)
- Uhkaava tilanne / "Selviän tästä äärimmäisellä toiminnalla"
 - TAISTELU, PAKENEMINEN. (sympaattinen hermosto)
- Äärimmäisen uhkaava tilanne / "Taistelu tai pako ei auta, leikin kuollutta, minimoin kuolemasta aiheutuvan kivun"
 - JÄHMETTYMINEN, ALISTUMINEN. "Matelija-aivot". (parasympaattinen hermosto DVK)

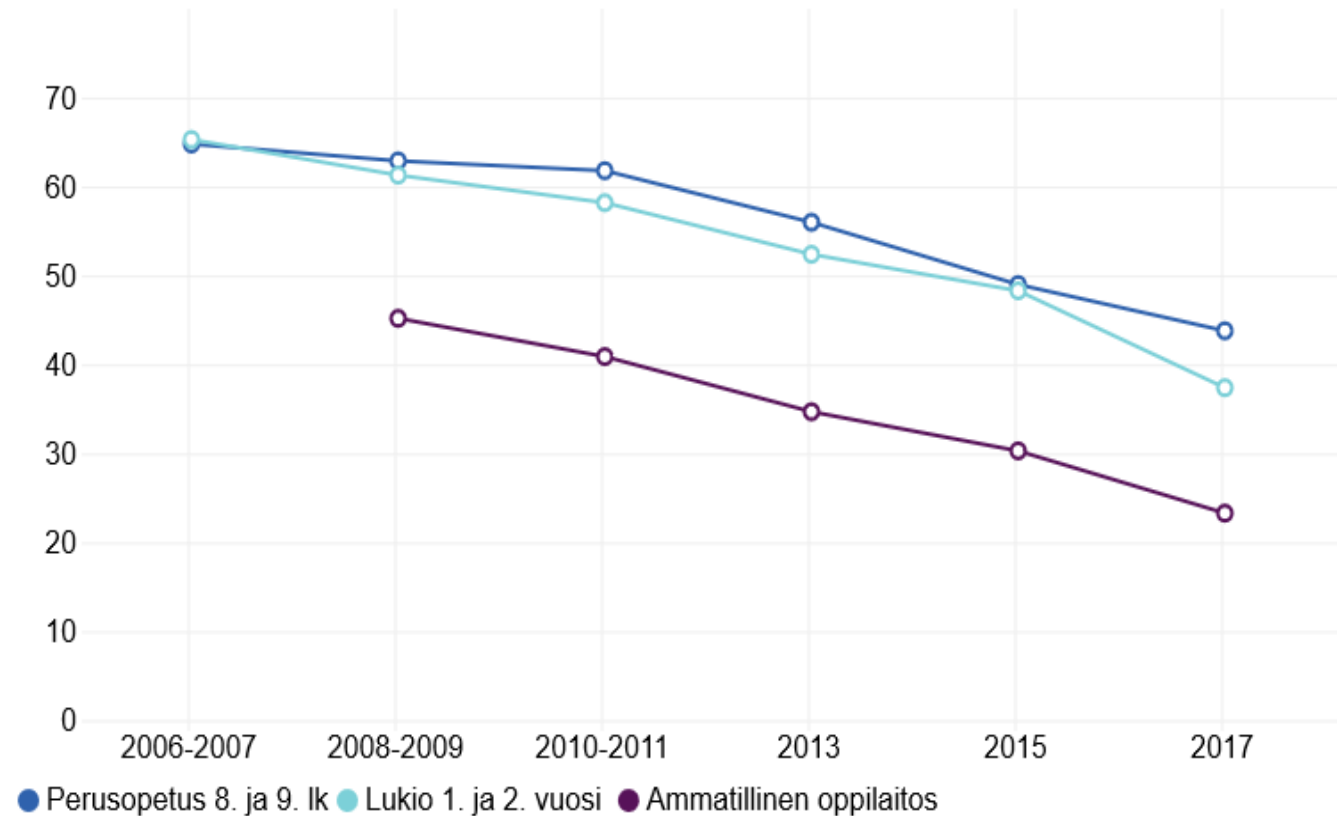
Polyvagaalinen teoria

VUOROVAIKUTUKSEN MERKITYS

-THL kouluterveyskysely 2017-2019:

- Opettajat usein kiinnostuneita siitä, mitä oppilaalle kuuluu
→ 36-37% 4.-5.lk. tytöt ja pojat
- Opettajat eivät ole kiinnostuneita oppilaan kuulumisista
→ 44% 8.-9.lk. tytöt ja pojat

Opettajat eivät ole kiinnostuneita oppilaan kuulumisista, %

VUOROVAIKUTUKSEN MERKITYS

- Opettajan ja oppilaan välinen suhde on yhteydessä oppilaan koulunkäynnin motivaatioon ja asenteisiin koulua kohtaan (mm. Fraser & Fisher, 1982; Moos 1979)
 - Hyvät vuorovaikutussuhteet lisäävät motivaatiota toimia yhteisössä toivottavilla tavoilla.
 - Sosiaalinen tuki voi myös vähentää stressiä vaativissa tilanteissa -> tukee oppimista (Kiuru ym., 2014)
-

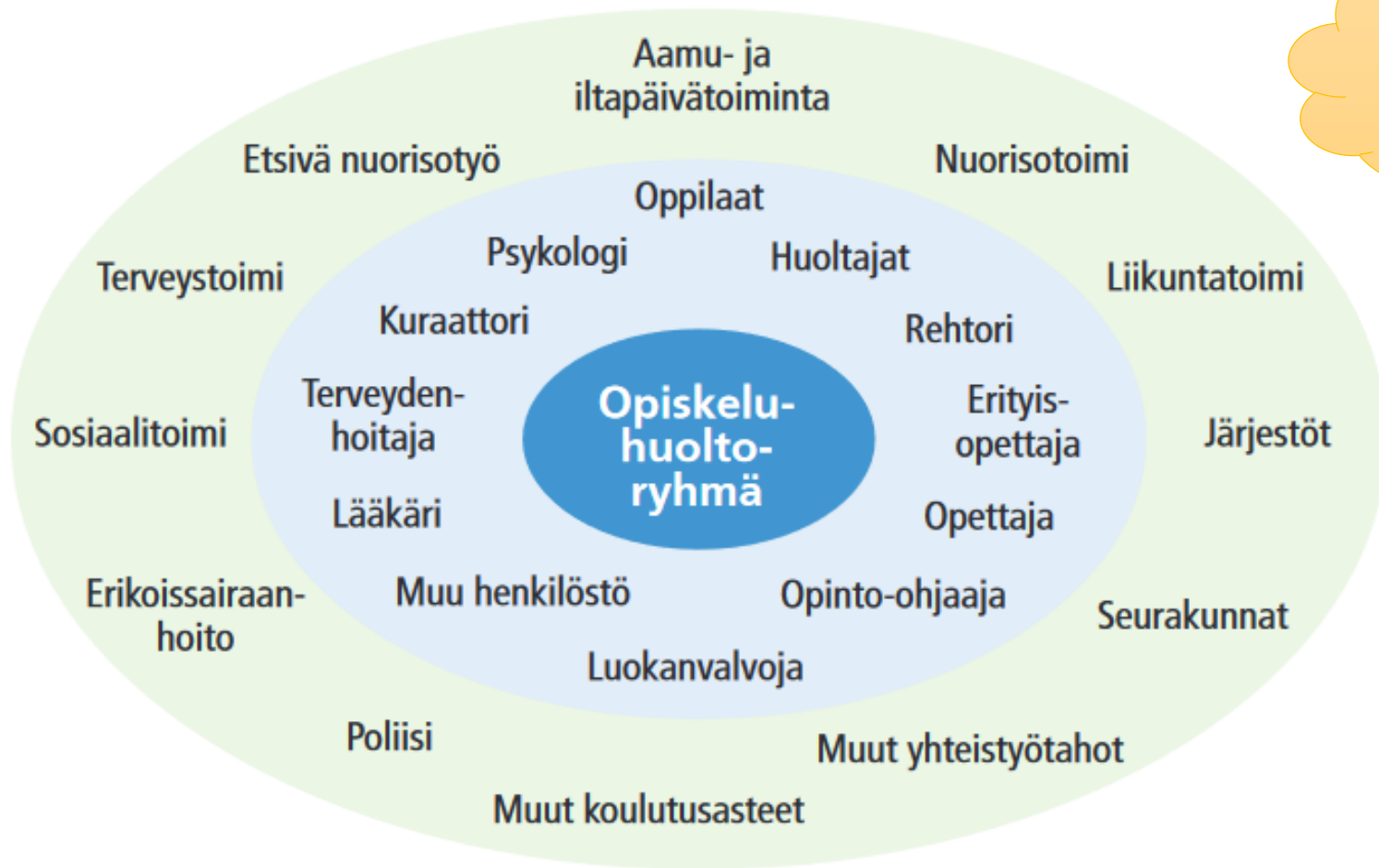
VUOROVAIKUTUKSEN MERKITYS

- Lämmin ja tukea antava opettaja voi lisätä oppilaan hyväksyntää kaverien silmissä, mikä on yhteydessä oppimistuloksiin.
 - Lämmin suhde opettajaan → voivat lähestyä kavereita positiivisemmin odotuksin
 - Opettaja roolimallina oppilaan kohtelusta (White & Kistner, 1992)
 - Sensitiivinen opettaja taitava luokan vuorovaikutussuhteiden luoja, ongelmien ratkojana.
- Vähemmän positiivisia tunteita opetettaessa heikommin pärjääviä oppilaita

Kiuru ym. (2015) Positive teacher and peer relations combine to predict primary school students' academic skill development.

YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO

- Suunnitelmallista ja tavoitteellista työtä koulun arjessa.
 - Ensisijainen opiskeluhuollon työmuoto.
 - Toteuttavat kaikki koulun toimijat.
 - Monitoimijuus
 - Oppilaiden ja vanhempien osallisuus keskeistä
 - Yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa
-

Itsemääräämis-
teoria?

Itsenäisyys
Pystyvyys
Yhteenkuuluvuus

Kuvio 3. Esimerkki opiskeluhoitoryhmän kokoonpanosta (K. Laitinen, 2014).

Kouluterveyskysely 2017 ja TEAviisari 2017, koko perusopetus

Oppilaiden edustaja osallistui koulun monialaiseen oppilashuoltoryhmään

12%

Vanhempien/huoltajien edustaja osallistui säännöllisesti koulun oppilashuoltoryhmään

13%

VALTERI

Yhteisestä työstä hyvinvointia – opiskeluhuoltoryhmä perusopetuksessa

Marke Hietanen-Peltola
Kristiina Laitinen
Eva Autio
Riia Palmqvist

Yhteistyö ja osallisuus

9 | 2018

Hyviä käytäntöjä yhteisöllisten tehtävien toteuttamiseen

- Luokkien ryhmäyttämispäivien ideointi ja toteutus yhdessä oppilaiden kanssa
- Terveystta edistäviin elintapoihin liittyvät teemapäivät ja tapahtumat
- Hyvinvointinäkökulmien pohdinta esim. koulun ruokailujärjestelyissä tai välituntien ja oppituntien jaksottamisessa
- Vertaistoiminta (tukioppilastoiminta, kummioppilaat, vertaissovitte lu Verso, välituntivastaavatoiminta, vanhempainyhdistys yms.)
- Ryhmätoiminta (KiVa-koulu, Friends-toiminta, Art-ryhmät, perhekerhot jne.).

VALTERI

Hyviä käytäntöjä

- Oppilaille voidaan tehdä omia tiedotteita, teemallisia välitunti-infoja tai videoita. Oppilaat voivat myös itse muokata tiedotteita osana eri oppiaineiden, kuten äidinkielen, opetusta.
- Luokanopettaja tai -valvoja voi pitää tietoiskuja opiskeluhuollosta omalle luokalleen. Oppilaiden kanssa pohditaan yhdessä, mistä asioista he erityisesti toivovat tietoa. Tietoiskun voi pitää myös opiskeluhuoltoryhmän oppilasjäsen.
- Opiskeluhoitoryhmä voi ideoida ja järjestää koulun arkeen sopivia tapahtumia ja teemapäiviä, joissa opiskeluhoito ja sen toimijat tulevat tutuiksi. Ideoinnissa kannattaa hyödyntää oppilaiden luovuutta ja järjestämisessä heidän osallisuuttaan.
- Välituntiin ajoittuvat oppilaille tarkoitetut ”opiskeluhoitokahvilat” ovat tehneet opiskeluhoiton palveluja ja asiantuntijoita helpommin lähestyttäviksi monissa kouluissa.
- Opiskeluhoitoryhmän toiminnasta ja kokouksessa käsitellyistä asioista voidaan tiedottaa esimerkiksi luokanvalvojien tunneilla, opettajankokouksissa, vanhempainilloissa ja koulun johtokunnan kokouksessa.

Tiedottaminen

- Hyviä käytäntöjä koulun hyvinvointitiedon kokoamiseen**
- KiVa Koulu® -ohjelmaan kuuluvat tilannekartoitukset, <http://www.kivakoulu.fi>
 - Koulun hyvinvointiprofili, <https://koulunhyvinvointiprofili.fi/>
 - Mitä kuuluu -kysely, Lahti, <https://peda.net/lahti/oppilashuolto/kja>
 - Fyysisen toimintakyvyn mittaus, MOVE, <https://www.edu.fi/move>
 - Kouluterveyskyselyn tulosten hyödyntäminen osana koulun ja oppilaitosten arkea, Turku, https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/flexi_2018_.pdf

VALTERI

https://funnyjunk.com/funny_pictures/620352/Silly/

KIITOS!

VINKKI! Väitöskirja:

"Aika paljon vaikuttaa minkälainen ilime opettajalla on naamalla." :
nuoret vangit kertovat peruskouluajoistaan

Äärelä, Tanja (2012)

Lähteitä

- Yhteisestä työstä hyvinvointia – opiskeluhoitoryhmä perusopetuksessa, THL, 2018.
http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136782/Ohjaus%202018_009_verkko_20180117.pdf?sequence=4&isAllowed=y
- Leikola, A., Mäkelä, J., Punkanen, M. 2016;132(1):55-61. Polyvagaalinen teoria ja emotionaalinen trauma. Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim.
- Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen turvallisuus. <https://www.oph.fi/fi/opetustoimen-ja-varhaiskasvatuksen-turvallisuus>
- <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tutkimustuloksia/kaikki-tulokset>